

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 czerwca 2020 r.

Pozycja 164

POSTANOWIENIE

z dnia 13 marca 2020 r.

Sygn. akt Ts 19/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej AP w sprawie zgodności:

art. 154 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2011 r. (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm.) w związku z art. 92 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040) z art. 32 ust. 1 i 2 w związku z art. 67 ust. 1 i art. 84 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 1 lutego 2019 r. (data nadania) AP (dalej: skarżąca) wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w C. decyzjami z 13 lipca 2016 r. (nr [...]) ustalił dla wskazanych nauczycieli akademickich, zatrudnionych u skarżącej na podstawie umów o pracę, podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy pobierania wynagrodzenia za nieobecności w pracy z powodu choroby, macierzyństwa i opieki. Decyzje uzasadniono tym, że za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy nauczyciel akademicki zachowuje prawo do wynagrodzenia, które podlega oskładkowaniu, nie ma natomiast prawa do zasiłków z ubezpieczenia społecznego.

Od powyższych decyzji skarżąca złożyła odwołania. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. w wyroku z 28 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]) zmienił zaskarżone decyzje w części, tj. w ten sposób, że od kwot wskazanych jako podstawa wymiaru składek nie ma obowiązku opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W pozostałym zakresie oddalił. Skarżąca złożyła apelację do Sądu Apelacyjnego w K. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, który oddalił ją wyrokiem z 12 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]).

Zarządzeniem z 28 listopada 2019 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 6 grudnia 2019 r.) sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi przez: doręczenie poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii wszystkich decyzji ZUS z 13 lipca 2016 r. wraz z trzema kopiami, wyroków pierwszej i drugiej instancji oraz koperty stanowiącej załącznik do skargi, a także wskazania wolności lub praw podmiotowych skarżącej wywodzących się z art. 67 ust. 1 i art. 84 Konstytucji, które zostały naruszone przez zakwestionowane przepisy wraz ze wskazaniem sposobu ich naruszenia.

W piśmie procesowym z 13 grudnia 2019 r. (data nadania) skarżąca odniosła się do zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

Skarżąca twierdzi, że doszło do naruszenia zasady państwa prawnego i sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji) oraz równego traktowania i zakazu dyskryminacji (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji). Uczelnia niepubliczna, jako podmiot finansowany ze środków własnych, ponosi koszty zatrudnienia pracownika, także w okresie nie świadczenia przez niego pracy. W konsekwencji uczelnie niepubliczne ponosiły wyższe koszty działalności, niż uczelnie publiczne bądź zwykli „pracodawcy”, gdyż miały obowiązek odprowadzania odpowiednich składek z wynagrodzenia pracownika, pokrywając je ze środków własnych uczelni. Zdaniem skarżącej, skoro nauczycielom nie przysługiwały świadczenia z ubezpieczeń społecznych, to powinni oni zostać zwolnieni z obowiązku odprowadzania na nie składek, bądź powinni odprowadzać je w niższej wysokości. W przeciwnym przypadku stają się oni płatnikami „netto” tych składek, a to stanowi dyskryminację w stosunku do pozostałych pracowników. Naruszona została również – zdaniem skarżącej – zasada równego dostępu do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę (art. 67 ust. 1 Konstytucji). Uczelnie niepubliczne zostały potraktowane w sposób mniej korzystny (nierówny) w stosunku do uczelni publicznych i innych pracodawców. W ocenie skarżącej ustawodawca skonstruował system ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w ten sposób, że w istocie wszelkie koszty funkcjonowania systemu w przypadku obywateli zatrudnionych na stanowisku wykładowcy akademickiego w uczelni niepublicznej zostały przez ustawodawcę przeniesione na tę uczelnię (instytucję prywatną), bez jednoczesnego zapewnienia jej jakiegokolwiek systemu pozyskiwania środków na ten cel. Naruszono tym również zasadę równego obciążenia ciężarami i świadczeniami publicznymi (art. 84 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do oceny merytorycznej.

2.1. Skargę sporządził radca prawny, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo szczególne.

2.2. Przysługująca skarżącej droga prawna została wyczerpana, ponieważ od wyroku Sądu Apelacyjnego w K. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 12 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]), oddalającego apelację, nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia.

2.3. Skarżąca dochowała trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi zastrzeżonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż powyższe orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi 2 listopada 2018 r., a skarga została złożona w Trybunale 1 lutego 2019 r. (data nadania).

2.4. Prawidłowo został określony przedmiot kontroli, tj. art. 154 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2011 r. (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, ze zm.) w związku z art. 92 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1040, ze zm.). Przepisy te były podstawą prawną rozstrzygnięć, w których orzeczono o prawach skarżącej.

2.5. Zakwestionowanemu w skardze przepisowi skarżąca zarzuciła naruszenie zasad konstytucyjnych: równości i zakazu dyskryminacji (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji), równego dostępu do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę (art. 67 ust. 1 Konstytucji) oraz równego obciążenia ciężarami i świadczeniami publicznymi (art. 84 Konstytucji), a także zasady państwa prawnego i sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji).

2.6. Skarżąca wskazała, w jaki sposób – jej zdaniem – zakwestionowany w skardze przepis narusza powyższe prawa. Stwierdziła, że przepis ten, za czas niezdolności do pracy z powodu choroby w związku z macierzyństwem oraz w związku ze sprawowaniem opieki nad członkiem rodziny, przyznaje nauczycielowi akademickiemu jedynie prawo do wypłacanego przez uczelnię wyższą wynagrodzenia, a nie do zasiłków z ubezpieczenia społecznego. W konsekwencji to skarżąca (jako podmiot niepubliczny) zostaje zobowiązana do wypłacenia z własnych środków świadczeń na rzecz obywateli w okresie ich niezdolności do pracy z powodu choroby lub macierzyństwa, a nie Skarb Państwa (tj. Zakład Ubezpieczeń Społecznych), który gromadzi od obywateli na świadczenia te składki.

3. W związku z powyższym i zważywszy na to, że sformułowane przez skarżącą zarzuty nie są oczywiście bezzasadne, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.